

zdravljenja, s pomočjo katerega si popolnoma opomorejo. Na voljo mora biti dovolj časa, saj starejši za okrevanje potrebujejo več časa.

Poleg navedenih pravic starejših je potrebno poudariti tudi njihove odgovornosti. Starejši morajo upoštevati pravice in potrebe ljudi okrog sebe. Prav tako morajo biti pozorni na pravice oskrbovalcev in osebja, ki tudi ne smejo biti žrtve zlorab in trpinčenja.

Dolžnost starejših je, da pravočasno imenujejo skrbnika, ki jih bo zastopal, ko sami ne bodo več zmogli. Prav tako so dolžni pripraviti vnaprejšnja navodila glede izbire zdravljenja, glede ravnanja s premoženjem. V primeru da teh navodil ni, mora za izvajanje poskrbeti skrbnik starejšega človeka.

Pravice, ki jih vsebuje Listina, so splošno znane pravice, ki jih večinoma poznamo, vendar jih moramo za starejše še bolj poudarjati. Starejši so pogosto prepuščeni sami sebi in zato še bolj potrebujejo pomoč srednje in mlajše generacije. Vsekakor pa ne gre pozabiti tudi na dolžnosti, ki morajo biti prav tako opredeljene in se jih je potrebno držati.

Klemen Jerinc

Philipp-Metzen Elisabeth H. (2008). Die Enkelgeneration im ambulanten Pflegesetting bei Demenz. Ergebnisse einer lebensweltorientierten Studie. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften. 424 str.

DRUŽINSKA OSKRBA STARIH DEMENTNIH LJUDI

Izboljšanje podpore in skrbi za dementne ljudi tako v družini kot tudi zunaj nje je ena od najpomembnejših družbenih tem prihodnosti. Dokaj znano je, da v današnjih razmerah in z današnjo institucionalno podporo ni mogoče zadovoljiti specifičnih potreb ljudi z demenco. V preteklih letih je bilo opravljenih veliko raziskav, v katere so bili vključeni družinski člani dementnih. S pojmom *družinski člani* so mišljeni zakonski partnerji, pa tudi otroci, svaki in svakinje.

V ambulantni pomoči igrajo pomembno vlogo. Avtorica knjige Elisabeth Philipp-Metzen pa se je osredotočila na še eno skupino sorodnikov, na vnuke in vnukinje, ki so lahko zelo pomembni tako zaradi relativne oddaljenosti kot tudi zaradi relativne bližine osebi, ki potrebuje pomoč. Na osnovi študija praktičnih primerov je nastala zanimiva zgodba, ki je bila leta 2008 predložena kot doktorska disertacija na univerzi v Kasslu. Avtorica je po poklicu socialna pedagoginja in socialna gerontologinja. Več let se posveča dementnim ljudem, njeno delo pa je tudi osnova njenega študijskega poglobljanja. Ugotovila je, da je neupoštevanje vnukov kot sorodnikov predstavljalo v raziskavah praznino. Zdelo se je, da so vnuki že tako oddaljeni, da ne morejo več veljati za sorodnike osebam, ki potrebujejo specifično pomoč, toliko manj, ker gre za ambulantno pomoč.

Knjiga je predvsem odraz njenega raziskovalnega interesa, ki je na eni strani posvečen dementnosti, na drugi strani pa čim bolj družinski oskrbi starih dementnih ljudi. Prvi del knjige posveča predstavitvi stanja tega vprašanja, in sicer predvsem pod vidikom udeležbe družine pri oskrbi dementne osebe (enega ali obeh starih staršev). Najprej je predstavila simptomatiko bolezni kot tudi epidemiologijo dementnosti, da je lahko ocenila obremenitev družine oziroma da je lahko spregovorila o tem, kako to obremenitev preprečiti. Ugotovila je, da je družina »pomemben družbeni vir pri razumevanju potreb v starosti« (str. 78) oziroma da na merjenje kazalcev obremenjenosti zunaj družine velikokrat vpliva nepoznavanje osebnih razmer v družini. Avtorica pristopa k temu vprašanju z vidika celotne družine oziroma z vidika transgeneracijskega dogajanja, tako da najde nov izraz *familiarne generacije*. Ta neologizem odslkava družbeno sliko generacij in učinkovanje medgeneracijskih odnosov. V bistvu gre za posebno varianto medgeneracijskega dialoga. V tem delu knjige prikaže tudi stanje podobnih raziskav

po svetu. Zanimivo pri tem je, da funkcionalni primeri kažejo na kulturno izročilo družine, se pravi na dejansko obstoječo večgeneracijsko družino, ki je ne le sposobna poskrbeti za svoje, pač pa tudi amortizirati nesorazmerja, ki nastanejo s pojavom demence. Ugotovila je, da je ambulantna oskrba mogoča, da razbremenjuje institucionalno celostno oskrbo in da prispeva k temu, da se simptomi bolezni ne izražajo tako intenzivno.

Drugi del knjige posveti analizi spoznanj, poskusu teoretične nadgradnje in metodološkemu vprašanju, če je ta model mogoče splošiti oziroma se ga naučiti. Najprej upošteva, da so njeni podatki pridobljeni na osnovi osebne izkušnje in da si bo prizadevala, da to ne bo vplivalo na analizo problema in na raziskovalne in terapevtske cilje. Njena predpostavka je bila, da vključitev vnukov v družino predstavlja obogatitev doživljajskega sveta družine in posebej tudi vnukov (prim. str. 165). Čeprav se je hotela namerno distancirati od osebne izkušnje in ravnati v smislu znanstvene metode, je ugotovila, da osebna nota in subjektivni vidiki v ničemer ne ovirajo rekonstrukcije celotne družbene resničnosti in uvrstitve oziroma vključitve povsem znanstvenih pristopov. Detajlna predstavitev metodologije seveda pokaže, da gre za kvalitativno analizo podatkov, toda, kot rečeno, je avtorica prepričana, da kvantitativna metoda v tem primeru ne bi bila niti bolj znanstvena niti bolj izčrpna.

V tretjem delu govori o oceni rezultatov študije (samoevalvacija). Ugotovila je, da je v intervjujih, v katere so bili vključeni tudi vnuki, našla vse odgovore, od pozitivnih do obremenjujočih, medtem ko je v drugih primerih skrb za dementne izključno obremenjujoča. Prepričana je, da je to rezultat vključitve večgeneracijske družine oziroma socialnega kapitala, ki ga ima izročilo medgeneracijske solidarnosti in bližine. Zdi se ji, da bi morala postati večgeneracijska družina ključno vprašanje pri sistematičnem obravnavanju oskrbe dementnih ljudi.

Knjiga odpira veliko vprašanj. Najprej kaže, da gre za aplikacijo enega od modelov medgeneracijskega dialoga, čeprav je dialog v konkretnem primeru le še virtualno vprašanje. V tej obliki skrbi za stare dementne ljudi ni mogoče govoriti o medgeneracijski solidarnosti, pač pa o perspektivi medgeneracijske dinamike. Razprava ne more mimo vprašanja, kako prebuditi izročilo družine v družbi, v kateri je večina družin enogeneracijskih. Velika družina ni mit, ki bi nekaj prikrival in opravičeval današnje stanje enogeneracijske družine, pa tudi ne stvar, ki bi jo bilo treba idealizirati. Avtorica pojma ne idealizira, pač pa na osnovi najdenega poudarja, da gre za vključujoče vidike, za mozaik različnih izkušenj, ki pa je vendarle tako drugačen, da lahko dejstvo, da se ta vidik skrbi za dementne zanemarja, opredeli kot »*strukturno ignoranco*« današnje stroke (str. 396).

Čeprav je knjiga v marsičem skoraj avtobiografska in gladko berljiva, je temeljito znanstveno delo s številnimi primesmi kvalitativne družbene metodologije. Izdajatelj jo priporoča zlasti socialnim delavcem za zgodnje prepoznavanje demence, pa tudi poklicem v zdravstvu in negi. Nenazadnje, pač glede na naslov, je namenjena vnukinjam in vnukom družin, ki jih je zadela preizkušnja demence.

Anton Mlinar

Ogg Michael (2011). *Running Out Of Time, Money, And Independence? V: Health Affairs*, letnik 30, št. 1, str. 173–176, <http://content.healthaffairs.org/content/30/1/173.full.html> (sprejem 19. 1. 2011)

IZTEKANJE ČASA, SREDSTEV IN SAMOSTOJNOSTI

Mesečnik projekta HOPE *Health Affairs* (Zadeve v zdravju) je objavil osebno izpoved upokojenega profesorja fizike Michaela Ogga, ki je zbolel za multiplo sklerozo. V njem opisuje svojo osebno izkušnjo samostojnega življenja v prilagojenem stanovanju s pomočjo osebnih